

DADES CATALOGRÀFIQUES

Autoria	Bruce Nauman (Fort Wayne, Indiana, 1941)
Lloc de producció	
Lloc de procedència	IVAM
Títol/nom	<i>Model for Tunnels</i> (Model per a túnels)
Data	1981
Mesures	80 x 475 x 447 cm
Materials/tècnica	Escaiola reforçada, ferro i fusta
No Inventari	1991.085
Ubicació en el museu	IVAM

DESCRIPCIÓ

Model for tunnels és una de les obres produïdes per Bruce Nauman com a reacció al minimalisme en les quals l'artista posa l'accent en els processos de treball i de recepció enfront de l'obra com a objecte. Des dels anys setanta, en el context de la desmaterialització de l'objecte artístic, Nauman va passar d'experimentar amb el seu propi cos a construir entorns i instal·lacions de grans dimensions que apel·len a les espectadores i els espectadors. En aquest cas, pren com a referència els túnels subterranis de les ciutats i crea a partir d'aquesta idea tres estructures d'escaiola reforçada amb ferro i fusta que s'entrecreuen formant una espècie de triangle. L'estructura queda lleugerament en suspensió i genera un lloc d'intersecció, de trànsit i, al mateix temps, de repòs, que crea una certa sensació d'inestabilitat. És un espai que no deixa indiferent, que provoca reaccions físiques i psicològiques alhora que aprofundeix en les conductes de l'ésser humà com a col·lectiu que es desplaça i que muta socialment. L'obra forma part d'un conjunt més ampli en el qual Nauman va treballar des de 1977 –encara que en feia esbossos des de 1972– i en el qual explorava espais com a passadissos subterranis, pous o trinxeres a partir de materials industrials.

RELECTURA

Tema Relacionat	Sistemes de gènere Gènere i cos Gènere i sexualitat
Relectura	La trajectòria de Bruce Nauman resulta interessant no només per la multiplicitat de mitjans que va utilitzar, sinó també per la diversitat de lectures que dels seus diferents processos de treball es poden extraure. Nauman s'inscriu en contextos i pràctiques artístiques que s'han englobat sota el terme postminimalisme i que van reaccionar contra la suposada neutralitat –ideològica i estètica– del minimalisme al mateix temps que van qüestionar la tradició artística i els paràmetres sobre els quals aquesta s'assentava. Entre l'àmplia gamma de pràctiques que aglutina el postminimalisme, trobem un nombre important d'artistes que provenien precisament de grups subalterns, invisibilitzats o d'àmbits perifèrics. Algunes dones, per exemple, van reformular els preceptes minimalistes utilitzant materials orgànics, sensuals i càlids que poc tenien a veure amb la fredor i la pretesa objectivitat minimalista, encara que inevitablement hi dialogaven. És el cas de les artistes vinculades a l'exposició

Eccentric Abstraction (1966), comissariada per la crítica d'art feminista Lucy Lippard, que va aglutinar, entre d'altres, Louise Bourgeois i Eva Hesse.

Bruce Nauman, per part seua, reprendria la serialitat i la repetició pròpies del minimalisme per a experimentar-les des del seu propi cos i materials com els neons en obres que, a vegades, contenen connotacions sexuals explícites. Nauman traslladava així la poca personalitat minimalista al territori privat o personal. Històricament, les teories essencialistes havien associat la feminitat a la naturalesa, a la corporeïtat, mentre que la masculinitat conformava el territori de la cultura, de la intel·lectualitat. A més, tal com ha apuntat l'escriptora i activista feminista Silvia Federici: "El cos és per a les dones el que la fàbrica és per als treballadors assalariats homes: el principal terreny d'explotació i resistència". El cos femení simbolitza la sexualitat heteropatriarcal, la procreació i la maternitat. L'experimentació des del cos, per tant, ha estat molt vinculada a pràctiques artístiques realitzades per dones, per la qual cosa resulta altament interessant que Bruce Nauman utilitzara el cos com a element per a qüestionar la masculinitat i la sexualitat occidentals.

Un altre vessant interessant de la producció artística de Nauman són les videoinstal·lacions, en les quals aborda conflictes racials, sexuals i de gènere, com és el cas de la peça de la Col·lecció de l'IVAM *Good Boy Bad Boy* (Bon xic mal xic, 1985), o proposa reflexions sobre la violència masculista. En *Violent Incident* (Incident violent, 1986) —exposada en la mostra ja clausurada *Temps convulsos. Històries i microhistòries en la col·lecció de l'IVAM* (2019-2020)— una parella heterosexual apareix seient a taula en el que sembla el saló de sa casa. L'home retira la cadira i provoca la caiguda de la dona a terra, la qual cosa acaba generant una situació violenta que es va tibant progressivament.

Quant a *Model for tunnels*, la peça mostra una altra de les múltiples facetes artístiques de Nauman. En aquest cas, crea estructures de grans dimensions, suposats models de construccions de mida encara més gran, realitzades amb materials industrials com ara escaiola, ferro i fusta que permetien que la mà executant es percebera en el resultat final, i s'allunyara, de nou, de la puresa del minimalisme. La instal·lació conforma un triangle de passadissos que, en llegir el títol de l'obra i desxifrar que estan concebuts com a "model", automàticament imaginem en unes dimensions encara més grans. Ens imaginem dins d'aquells passadissos inestables, que no acaben d'ancorar-se a terra. És un lloc de trànsit, de canvi, que ens permet aprofundir en les conductes humanes. Nauman s'integra amb aquesta sèrie d'obres en els processos de renovació de l'escultura que, a Espanya, es van desenvolupar sobretot en els anys huitanta i noranta i en els quals van participar dones com Susana Solano i la valenciana Ángeles Marco (ambdues presents en la Col·lecció de l'IVAM). Encara que la tradició artística havia associat l'escultura a la masculinitat per la força física que requereix, tant Solano com Marco van subvertir aquesta associació realitzant peces de grans dimensions amb materials durs com el ferro, associats en l'àmbit espanyol a figures com Chillida o Oteiza.

FEDERICI, Silvia (2017): *Calibán y la bruja: mujeres, cuerpo y acumulación primitiva*, Madrid, Traficantes de sueños.

FOLCH, María Jesús (2015): *Cuerpo, espacio y tiempo en Bruce Nauman*, València, IVAM.

HALBREICH, Katy i BENEZRA, Neal (1994): *Bruce Nauman. Inside Out*, Madrid, MNCARS.

TEJEDA, Isabel (2006): *Instalaciones y nuevos medios en la colección del IVAM: espacio, tiempo, espectador*, València, IVAM.